

שם הקורס: שיטות מחקר איכותניות בבריאות

מס' הקורס: 686-2-0009

נקודות זכות: 3 נקודות זכות

שנה אקדמית: תשע"ז, 2016-2017

מסמטר: א'

שעות: 3

מיקום: בניין 34, חדר 305

שפת הוראה: עברית

תואר: שני ושלישי

איפיון הקורס: קורס מבוא לסטודנטים

מהמחלקה לניהול מערכות בריאות, פתוח

לסטודנטים לתארים מתקדמים ממחלקות

אחרות.

מחלקה אחראית: ניהול מערכות בריאות

דרישות קדם: אין

מפתח הציונים: 0-100

שם המרצה: ד"ר פאולה פדר-בוביס

פרטי קשר:

טלפון במשרד: 08-6477420

דוא"ל: federbub@bgu.ac.il

שעות קבלה: בתיאום במייל

הערכת הקורס: בסיום הקורס, הסטודנטים

יעריכו אותו על-מנת להסיק מסקנות לטובת

צרכי האוניברסיטה.

תאריך עדכון אחרון: ספטמבר 2016

תיאור הקורס: הקורס מהווה מבוא להכרת העקרונות והשיטות של המחקר האיכותני. הוא מעניק לסטודנטים את הכלים הן לביצוע והן להערכה ביקורתית של מחקרים איכותניים. שיטות מחקר כמותניות ואיכותניות מושוות לשם הדגשת החוזקים של כל פרדיגמה מחקרית ולשם הכרה באפשרות לשלבן.

מטרות הקורס: הקניית ידע והתנסות בכלים לאיסוף וניתוח נתונים בשיטות איכותניות, וכלים לשקול את הנסיבות המחקריות המתאימות ליישום שיטות אלו.

יעדי הקורס: להכיר את עקרונות ושיטות המחקר האיכותני, תוך הצגת היבטים תיאורטיים ויישומיים של הפרדיגמה האיכותנית. להתנסות בניסוח הצעת מחקר איכותנית ובביקורת מחקר איכותני בתחום הבריאות.

תשומות למידה: עם סיום הקורס בהצלחה, יוכל הסטודנט

1. להבין את הבסיס האפיסטמולוגי של המחקר האיכותני
2. לזהות מצבי מחקר המזמינים הפעלת שיטות איכותניות
3. לתכנן מחקר איכותני
4. ליישם השיטות במסגרת תרגילים ודוגמאות שיוצגו בכיתה
5. להעריך בצורה ביקורתית עבודות מחקר שנעשו בשיטות אלו

נהלי נוכחות: נוכחות חובה ב-80% מהשיעורים. סטודנט שלא נוכח ב-80% מהשיעורים לא יוכל לגשת למבחן.

אופן ההוראה: הרצאות פרונטליים, דיונים ותרגילים בכיתה והצגות סטודנטים.

הערכת הסטודנטים בקורס:

1. תרגיל "מתפתח" במחקר איכותני: 20%
2. קריאה ביקורתית של מאמר והצגתה בשיעור: 20%
3. מבחן סופי: 60%

מטלות הקורס:

הנחיות כלליות לתרגילי הקורס

1. התרגיל הוא - למעשה - בניית הצעת מחקר בשיטות איכותניות אשר מטרתה להקנות הזדמנות להתנסות בכתיבת הצעה מסוג זה, תוך כדי ניצול השיעורים והנחיות המרצה לשיפור החלקים השונים של ההצעה. אפשר לעבוד בקבוצות של שניים-שלושה סטודנטים.

המשימה הראשונה תהיה לזהות בעיה כללית אותה מעוניינים לחקור, לנסח בעיות (סוגיות) מחקר ספציפיות ושאלות מחקר העולות מאותה בעיה, לבחור את מיקום המחקר ולקבוע השערות עבודה התחלתיות. תאריך הגשת המשימה: 29 לנובמבר

המשימה השנייה תהיה לקבוע את עיצוב המחקר (כל שלבי התכנון). תאריך הגשת המשימה: 27 לדצמבר

2. לקראת סוף הסמסטר, קבוצות העבודה (של שולשה-ארבעה סטודנטים, בהתאם למספר המשתתפים בקורס) מתבקשות לבחור מאמר המדווח על מחקר איכותני שנעשה בשנים האחרונות. על כל קבוצה לקרוא קריאה ביקורתית של המאמר, ולהציגה בשיעור (משך ההצגה: עד 30 דקות). הביקורת צריכה להיות מבוססת גם על החומרים שילמדו במהלך הקורס. היא גם צריכה לציין כיצד היה אפשר לשפר את מערך המחקר שבוצע. **ההצגות יתקיימו ב-17.1 וב-24.1**

הזמן הנדרש לעבודה עצמית בבית: בנוסף לעבודתו בכיתה, כל סטודנט נדרש להכין את המטלות ולקרוא את החומרים הרלוונטיים.

תוכן ומבנה הקורס ורשימת הקריאה:

1.11 מבוא: מהות המחקר האיכותני

- שלנסקי, ש. וב. אלפרט (2007) דרכים בכתיבת מחקר איכותני – מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל-אביב: מכון מופ"ת. פרק 1: עמודים 17-59.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. הקדמה ופרק 1, עמודים 17-36.
- Charmaz, K. 2004. "Premises, principles, and practices in qualitative research: revisiting the foundations." Qualitative Health Research 14:976-993.
- Morse, J. 2011. "What is qualitative health research?" in The Sage Handbook of Qualitative Research, edited by N.K. Denzin and Y.S. Lincoln. Los Angeles: Sage. Pp. 403-410 (4th Edition).
- Pope, C. and N. Mays. 1995. "Reaching the parts other methods cannot reach: an introduction to qualitative methods in health and health services research." BMJ 311:42-5.
- Starks, H. and S.B. Trinidad. 2007. "Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory." Qualitative Health Research 17: 1372-1380.

8.11 תהליך המחקר האיכותני

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ב, עמודים 32-48.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. פרק 2, עמודים 37-54.

15.11 עיצוב המחקר האיכותני

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ב', עמודים 32-48.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. פרק 2, עמודים 37-54; פרק 3, עמודים 55-68.
- שלנסקי, ש. וב. אלפרט (2007) דרכים בכתיבת מחקר איכותני. תל-אביב: מכון מופ"ת. פרק 3, עמודים 108-117.

- Cooper, S. et al. 2009. "Qualitative research: specific designs for qualitative research in emergency care?" Emergency Medicine Journal 26: 773-6.
- Frankel, R. M. and K. J. Devers. 2000. "Study design in qualitative research -1: Developing questions and assessing resource needs." Education for Health 13: 251-261.

22.11 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: תצפית

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ג', עמודים 49-79.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. פרק 4, עמודים 69-91.

29.11 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: ראיון

- ג'וסלסון, ר. (2015) כיצד לראיין למחקר איכותני – גישה התייחסותית. תל-אביב: מכון מופ"ת.
- Avraham, N. et al. 2014. "Paramedics' experiences and coping strategies when encountering critical incidents." Qualitative Health Research 24:194-208.
- Barry, C.A. 2002. "Multiple realities in a study of medical consultations." Qualitative Health Research 12:1093-111.
- Polkinghorne, D. E. 2005. "Language and meaning: Data collection in qualitative research." Journal of Counseling Psychology 52: 137-145.

6.12 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: קבוצות מיקוד

- King, R.V. et al. 2010. "Attributes of effective disaster responders: focus group discussions with key emergency response leaders." Disaster Medicine and Public Health Preparedness 4:332-8.
- Kroll, T. et al. 2007. "Using focus groups in disability research." Qualitative Health Research 17:690-8.

13.12 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: חקר מקרה

- Anderson, R. et al. 2005. "Case study research: the view from complexity science." Qualitative Health Research 15: 669-685.
- Hinojosa, J. et al. 2001. "Team collaboration: a case study of an early intervention team." Qualitative Health Research 11:206-20.
- Kindell J. et al. 2014. "Living with semantic dementia: a case study of one family's experience." Qualitative Health Research 24:401-11.

20.12 ניתוח נתונים איכותניים

- קסן, ל. ומ. קרומר-נבו. 2010. ניתוח נתונים במחקר איכותני. באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- Bradley, E.H. et al. 2007. "Qualitative data analysis for health services research: developing taxonomy, themes, and theory." Health Services Research 42:1758-72.
- Fraser, H. 2004. "Doing narrative research: Analysing personal stories line by line." Qualitative Social Work 3: 179-201.

27.12 איכות במחקר איכותני

- ליבליך, ע., שחר, א., קרומר-נבו, מ. ולביא-אג'אי, מ. (עורכים) 2009. סוגיות במחקר הנרטיבי: תבחיני איכות, אתיקה. המרכז הישראלי למחקר איכותני של האדם והחברה.

- Birt, L. et al. 2016. "Member Checking: A Tool to Enhance Trustworthiness or Merely a Nod to Validation?" Qualitative Health Research 10.1177/1049732316654870
- Karnieli-Miller, O., R. Strier, and L. Pessach. 2009. "Power relations in qualitative research." Qualitative Health Research 19: 279-289.
- Tracy, S. 2010. "Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research." Qualitative Inquiry 16: 837–851.
- Yardley, S.J. et al. 2014. "Ethical issues in the reuse of qualitative data: perspectives from literature, practice, and participants." Qualitative Health Research 24:102-13.

מחקרים המשלבים בין שיטות מחקר איכותניות וכמותיות 3.1

- Creswell, J. 2015. A concise introduction to mixed methods research. Los Angeles: Sage.
- Flick, U. 2016. "Mantras and Myths: The Disenchantment of Mixed-Methods Research and Revisiting Triangulation as a Perspective." Qualitative Inquiry 10.1177/1077800416655827
- Shannon-Baker, P. 2016. "Making Paradigms Meaningful in Mixed Methods Research." Journal of Mixed Methods Research 10 (ahead of print).
- Toye, F. et al. 2016. "What Value Can Qualitative Research Add to Quantitative Research Design? An Example From an Adolescent Idiopathic Scoliosis Trial Feasibility Study." Qualitative Health Research 10.1177/1049732316662446

סיכום ומבט קדימה – רפלקציה על המשך הדרך המחקרית 10.1

- DeJean, D. et al. 2016. "Finding Qualitative Research Evidence for Health Technology Assessment." Qualitative Health Research (ahead of print).
- Rae, J. and Green, B. 2016. "Portraying Reflexivity in Health Services Research." Qualitative Health Research (ahead of print).
- Vandermause, R. et al. 2016. "Qualitative Methods in Patient-Centered Outcomes Research." Qualitative Health Research 10.1177/1049732316668298

הצגות סטודנטים 17.1

הצגות סטודנטים 24.1